

NEUROLOGOVÉ A ŽÁKYNĚ ZDRAVOTNICKÝCH ŠKOL

MUDr. Svatopluk Káš, CSc.

Neurolog, Praha

V jednom z předešlých čísel časopisu *Neurologie pro praxi* jsem psal o sestřičkách neurologických oddělení. Dnes přijdu na řadu žákyně zdravotnických škol. A opět úvodem několik citátů a aforizmů.

„Kdybys tam měla jít jen vylévat nočníky, tak do toho nelez. Jestli v tom vidíš něco jiného, tak si jdi, ale ty nočníky tam stejně vylévat budeš.“ (Adolf Branald: Vizita)

„Řemeslu ošetřovatelky se nedá naučit jen v teorii, ale praxe by se měla provádět alespoň pod dohledem a za pomoci diplomované sestry. Studentky zdravotnické školy by neměly být nebezpečím pro pacienty.“ (Madeleine Riffaudová: U nás na klinice)

„Děvče jako lusk, škoda takové pro špitál!“ (Karel Čapek)

Žákyně zdravotní školy: „Já si myslela, že budu chladným rukama konejšit rozpálená čela mladých mužů. Místo toho drhnu podlahy a nosím mýsy nerudnejm starejm dědkům.“ (Richard Gordon: Doktor v domě)

Neurologové učili a učí často i na středních a vyšších zdravotnických školách. A od svých žákyň se dozvědí občas spousty překvapivých až kuriózních informací. Následující řádky potvrzují krásný citát z divadelní hry nedávno zesnulého dramatika Oldřicha Daňky ze hry *Zpráva o chirurgii města N*: „Všechna děvčata ze zdravotky znají všechno kromě zdravotvědy.“

Primář MUDr. Hanuš Baš z neurologického oddělení v Havlíčkově Brodě dal při zkoušení jedné dívky otázku: „Jaké jsou funkce mozečku?“ – Žákyně věděla, že mozeček zajišťuje jemnou koordinaci pohybů. Neurolog však chtěl ještě slyšet o vlivu na vzpřímený postoj, na tonus antigravitačního svalstva. „A co ještě?“ vyptával se. Dívka ho však uzemnila: „Mozeček zvyšuje napětí v antigravidačním svalstvu.“ Hanuš Baš se po chvilce vzpamatoval: „Jiříčko, v tomhle bych se na mozeček nespolehl. Proti graviditě se musíte chránit jinak.“

Primář MUDr. Ladislav Loubal z Moravské Třebové chtěl zase při zkoušce slyšet o progresivní paralýze. Žákyně pouze věděla, že je

to forma pozdní syfilis. „Dobře a proč pozdní?“ Dívka se rozhlížela, nápoděva nepřicházela. „Kdy se ta nemoc projevuje?“ Pomáhá primář. „No proč se jí říká pozdní?“ Dívka chvíli váhá. Nakonec vyhrkne: „No snad proto, že se získává obvykle pozdě v noci.“

Autor tohoto článku, MUDr. Svatopluk Káš, vykládal v kolínské zdravotce žákyním v psychiatrii o homosexualitě. Vysvětloval, že moderní společnost se nedívá na tyto osoby jako na nějaké vyvrhelce, na spodinu společnosti, že zkrátka jsou jinak sexuálně orientovaní, a že je mezi nimi mnoho vědců, umělců a velmi inteligentních lidí... Za nějaký čas se psala písmečka a tam byla i jedna otázka: „Vysvětlete, co to je homosexualita“. A jedna žákyně napsala: „Tito pacienti mají zájem o sexuální styk pouze s partnerem stejného pohlaví (dobře). Muži nemají zájem o ženy (dobře). Jsou to inteligenti.“ (Když jsem to četl málem jsem spadl ze židle.)

Bývalému kolínskému primáři neurologického oddělení MUDr. Oswaldu Řemenárovi pletla při zkoušce jeho žákyně pořád dohromady subjektivní potíže s objektivními příznaky. „Počkejte, musíme si to ujasnit. Víte, co to je subjektivní a co objektivní?“ „Ano“, rozhodnuta to žákyně. „Subjektivní je to, co cítí sám pacient, a objektivní je to, co na něm vidí každý, někdy i lékař.“

Ale nejen při zkouškách, ale i jindy zažijí lékaři se svými žákyněmi zdravotních škol zajímavé historky.

Kladenská dětská neuroložka MUDr. Ale-na Koudelová zakopla kdysi před kladenskou Střední zdravotnickou školou a upadla, ale neodnesly to jen punčochy či koleno, ale udělala si i lehký otřes mozku. Byla rychle odvedena do školy a umístěna ve vzorové učebně, kde byla připravena dvě lůžka. Jedno lůžko bylo volné, tam uložili otřesenou lékařku, na druhém byla přichystána panna, model, na němž se učí žákyně první pomoci, tedy resuscitaci.

Byly přivolány tři žákyně třetího ročníku. Vřítily se horlivě do místnosti a začaly energicky resuscitovat, tedy zavádět umělé dýchání a masáž srdce – jenže nikoliv na zraněné

a ještě lehce somnolentní lékařce, ale na modelové panně. Teprve po několika vteřinách se zarazily, uvědomily si svůj omyl a pak se dostalo doktorce Koudelové náležité péče.

Lékařka to později komentovala: „Když jsem viděla, jak tu pannu energicky rozdýchávají a masírují, byla jsem moc ráda, že začaly nejdříve s ní a teprve pak se věnovaly mně.“

K MUDr. Lisecové v Pardubicích přišla její žačka ze zdravotky se žádostí o neurologické vyšetření. „No dobře, Hanko, co tě trápí?“ „Bolí mě hlava a občas zvracím“, řekla váhavě. Lékařka zpozorněla: „Nejsi v jiném stavu?“

„Kdepak.“ Energické popření. Ani další pátrání v anamnéze nic neodhalilo. Žádný úraz hlavy, žádná dietní chyba, žádné teploty. „Tak si Hanko odlož!“ Dívka pomalu svlékla kabát a pak zůstala stát. „Tak dělej, Hanko“, pobízela jí lékařka. „Nemám tu jen tebe.“

„Ale mě bolí hlava, paní doktorko.“ „Podívej se, víš že vás učím, že se v neurologii musí vyšetřit vždy pacient celý. Tak nezdržuj. Jestli máš špinavé nohy, já to vydržím. To bude tvoje ostuda.“ „Tak co si mám svléci?“ zeptala se nešťastně dívka. „No do kalhotek a do podprsenky. Co je to s tebou dneska?“

Dívka se pomalu svlékla a lékařka pocho-pila, proč se tak zdráhala. Pod dolním okrajem kalhotek byla vidět naběhlá fialová jelita. „Hanko, kdo ti tak nařezal? A čím?“

„Táta, řemenem,“ zašeptala.

„A nejsi na to trochu stará? V 17 letech? Co jsi udělala tak hrozného?“

„Já jsem měla včera u nás na návštěvě svého kluka a táta se vrátil dřív, než jsme čekali...“ A pak vyšlo najevo, že je zastihl v situaci, která nepřipouštěla jiný výklad.

Tu se lékařka zeptala: „Nemůžeš přece jen být v jiném stavu?“ „Ježišmarjá ne! Vždyť beru pilulky!“

Navzdory pilulkám ji poslala Dr. Lisecová na gynekologii a tam se ukázalo, že dívka je v třetím měsíci. A bylo jasné, proč zvrací a proč ji bolí hlava. A Dr. Lisecová pak vždy zdůrazňovala: „Neurologický pacient se musí vždy vyšetřit celý a kompletně svlečený. Někdy i jelita na zadku vedou ke správné diagnóze.“